

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Legální definice rasy a právní úprava smíšených manželství na Jihu USA po občanské válce

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

2012

V. ročník SVOČ

Autor: Jan Géryk

Konzultant: doc. JUDr. Radim Seltenreich

Anotace

Práce se zabývá klíčovými aspekty rasové segregace na Jihu USA po občanské válce, a to legálními definicemi rasy a právní úpravou zákazu mísení mezi rasami, především smíšenými manželstvími. Nastíněna je i problematika chápání rasy jako právní konstrukce. Dvě hlavní části práce, o legálních definicích a smíšených vztazích, jsou kombinací teoretických poznatků, popisu společenských podmínek dané doby a rozbohem samotných právních úprav a soudních rozhodnutí. Důraz je kladen na vývoj přístupu k těmto otázkám, především v období od konce občanské války po začátek 20. století.

This paper deals with key aspects of racial segregation in the American South after the Civil War, namely legal definitions of race and anti-miscegenation laws. The issue of understanding race as a legal construct is outlined as well. Two main parts of the paper, about legal definitions and mixed-raced couples, are combination of theoretical findings, description of social conditions of the period and analysis of legal rules and court judgments. The development of different approaches to these questions is stressed in this study, especially during the period from the end of the Civil War to the beginning of 20th century.

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do V. ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK.

V Praze dne

.....

Jan Géryk

Poděkování

Chtěl bych tímto také poděkovat doc. JUDr. Radimu Seltenreichovi za rady při tvorbě této práce.

Obsah

Úvod	5
Rasa – objektivní danost či sociální konstrukt?	7
Kdo je běloch? Kdo je černocho? – teoretický rozbor	10
Kdo je běloch? Kdo je černocho? – konkrétní úpravy	13
Kdo je běloch? Kdo je černocho? – závěry	15
Smíšená manželství a vztahy – společenské podmínky	16
Smíšená manželství a vztahy – konkrétní případy	19
Závěr	24
Seznam literatury	27

Úvod

„Před stoletím muž, v jehož symbolickém stínu se dnes scházíme, podepsal Dekret o zrušení otroctví (Emancipation Proclamation)... Jenomže uplynulo sto let a černoši stále svobodni nejsou; uplynulo sto let a život černochů je posud ochromen pouty segregace a okovy diskriminace.“¹

Takto se vyjádřil Martin Luther King Jr. ve svém slavném projevu *Mám sen*, předneseném před Lincolnovým památníkem ve Washingtonu roku 1963. V roce 2013 si připomeneme 50. výročí tohoto projevu, a tedy i 150 let od vydání Dekretu o zrušení otroctví, tato práce tak může být chápána jako příspěvek k oběma nadcházejícím výročím.

Zmíněné období americké historie, především tedy té jižanské, ohraničené Prohlášením a Kingovým projevem, je spojováno s rasovou segregací. Jejím cílem je z dnešního pohledu podivné směřování k rigidnímu soužití bílých a barevných (zvláště tedy černochů) vedle sebe, ne spolu. Perspektivou početné skupiny tehdejších Jižanů však toto oddělení bylo přirozené, což pěkně ilustrují dva citáty. Prvním z nich je názor vydavatele *Richmond Times* z roku 1900:

„Je nezbytné, aby bylo tohoto principu užíváno ve všech oblastech společenského života. Všemohoucí bůh zde narýsoval čáru, a ta nesmí být smazána. Černoch musí zůstat na své straně čáry a běloch rovněž tak. Čím dříve obě rasy toto uznají a přijmou jako danou skutečnost, tím to bude pro obě strany lepší.“²

Podobně situaci okomentoval list *News and Courier* z Jižní Karolíny, tentokrát však ironickým tónem, kterým kriticky reagoval na dění okolo roku 1898, kdy byl článek publikován:

„Pokud zde musí být vagóny Jima Crowa³ na železnici, měly by existovat také u tramvajů... Na každém soudu by měla být zavedeny sekce Jima Crowa pro porotu,

¹ KING, Martin Luther. *Mám sen*. In: HRUBEC, Marek a kol. *Martin Luther King proti nespravedlnosti*. Praha: Filosofie, 2010, s. 99.

² TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny států: USA*. Praha: Lidové noviny, 1994, s. 376.

³ Jim Crow je posměšným označením pro černocha, které má svůj původ v taneční písni T. D. Ricea z roku 1832. Pojmenování se však stalo všeobecně známým hlavně kvůli stejně nazývaným segregáčním zákonům. Viz WOODWARD, C. Vann. *The Strange Career of Jim Crow*. New York: Oxford University Press, 1966, s. 7.

*zvláštní lavice obžalovaných a svědecké lavice Jima Crowa – a také Bible Jima Crowa, kterou by líbali barevní svědkové... Nejlepším plánem by možná bylo vzít to zkratkou k obecnému cíli... zřízením dvou nebo tří distriktů Jima Crowa.*⁴

Z uvedených ukázek může vyplývat, že dané rozdělení bylo jasné, hranice byla pevně stanovena a byla těžko překročitelná. To však není úplně pravda. Především období od roku 1865, kdy byl vydán 13. dodatek Ústavy USA potvrzující svobodu otroků, až do začátku 20. století, je plné dynamického vývoje, který však bohužel vyústil až k naplnění skoro všech prvků z citovaného článku z *News and Courier*. Tato práce se bude zabývat právě touto etapou dějin amerického Jihu, přičemž pro správné pochopení událostí občas odkáže na minulý či následný vývoj. Nezahrne však všechny aspekty segregace v celé jejich šíři, na to je její formát příliš úzký. Zaměří se na klíčové oblasti, které sice nejsou typickými příklady zákonů Jima Crowa, nicméně pro ně vytváří živnou půdu, bez níž by se tyto zákony těžko zrodily a udržely – legální definice rasy a právní vývoj v oblasti smíšených manželství.

Hlavní důvody výběru těchto témat jsou dva. Aby mohla být segregace ve společnosti uskutečněna podle rasových měřítek, musí se nejprve definovat rasa, resp. určit, kdo ještě spadá do dané rasové kategorie, a kdo už ne. Proto se v první části budeme zabývat otázkou vývoje definice bílé a černé rasy v USA. Ukážeme si, jak se s postupem času měnila kritéria pro příslušnost k dané rase a jak se bílá rasa stávala podle práva stále exkluzivnější skupinou. Pokusíme se zachytit i odlišnosti v jednotlivých státech na Jihu. Nastíněno bude i chápání rasy jako obecné kategorie.

Pokud máme hranici mezi rasami stanovenou, je otevřena cesta pro aplikaci segregančního zákonodárství v různých oblastech společenského života. Práce se bude věnovat fenoménu, který je nedílnou součástí doktríny bělošské nadřazenosti. Tímto fenoménem je zákaz smíšených manželství a vůbec postihování smíšených párů a sexuálního styku příslušníků různých ras. Pokud se totiž společnost ovlivněná rasistickou ideologií snaží udržet rasovou čistotu a výlučnost své krve, je podobné zákonodárství nezbytností. Charakteristika a vývoj právní úpravy smíšených manželství tedy bude obsahem druhé části práce.

Literatura, zabývající se tímto tématem je pochopitelně většinou dílem amerických autorů, české překlady zatím dostupné nejsou. Co se týče teoretické literatury, otázkou rasy, jejím pojetím a chápáním se zabývá např. George M. Fredrickson v knize *The Comparative*

⁴ Tamtéž, s. 68.

Imagination: On the History of Racism, Nationalism and Social Movements, nebo Tomáš Kamín a Tatiana Machalová v *Kritice rasy a rasismu*. V otázce smíšených manželství budeme vycházet především z dvou děl Petera Wallensteina, článku *Reconstruction, Segregation, and Miscegenation: Interracial Marriage and the Law in the Lower South, 1865-1900* a knihy *Tell the Court I Love My Wife : Race, Marriage, and Law – an American History*. Zajímavou studii, zaměřenou na vývoj v jednom státě je kniha Julie Novkov *Racial Union : Law, Intimacy, and the White State in Alabama, 1865-1954*. Většina zmíněných studií se dotýká i oblasti legální definice rasy, podrobněji k této otázce například F. James Davis s knihou *Who is black?: One nation's definition* nebo sborník pod vedením Wenera Sollorse *Interracialism : Black-White Intermarriage in American History, Literature, and Law*.

Rasa – objektivní danost či sociální konstrukt?

Tuto otázku je dobré si pro práci, která se fenoménem rasy zabývá, položit hned na úvod. I když kromě samotné odpovědi na ni je nutno rozlišovat např. to, zda jedinec spojuje biologické odlišnosti s kulturními či ne nebo zda chápe některou rasu jako nadřazenou, právě tento problém je chápán jako základní. Typickým zástupcem chápání rasy jako objektivní danosti může být výrok obvodního soudce z Virginie, který ve svém zdůvodnění přelomového případu *Loving v. Virginia*⁵ použil následující slova:

„Všemocný Bůh stvořil rasy bílou, černou, žlutou, malajskou a rudou a umístil je na oddělené kontinenty. Aby se toto nastavení neporušilo, nesmí být důvod pro taková manželství. Fakt, že oddělil rasy, ukazuje, že není úkolem ras, aby se mísily.“⁶

Na druhé straně oproti podobným, v tehdejších Spojených státech docela častým, jak kreacionistickým, tak i vědecky založeným vyjádřením, stojí současný postmodernismus, který chápe rasu jako sociální konstrukt. Domnívá se dokonce, že termín rasa by neměl být

⁵ Výrok pochází z roku 1959, případ se dostal až k Nejvyššímu soudu USA a roku 1967 rozsudek prolomil dosavadní ústavnost zákazu smíšených manželství.

⁶ *Loving v. Virginia*, 388 U.S. 1 (1967). In: HIGGINBOTHAM, F. Michael. *Race law: Cases, commentary and questions*. Durham: Carolina Academic Press, 2001, s. 32.

používán, protože dodává věrohodnost myšlence, že existuje nějaká fyzická realita, ke které termín odkazuje.⁷

Pojem rasy tedy přijímají jako společensky a právně udržovanou fikci, ne přirozenou kategorii, jak bylo judikováno Nejvyšším soudem USA až do případu *Brown v. Board of Education* (1954).⁸ Jako přirozená kategorie však mohla být rasa brána i tehdy, když je zařazení jednotlivce pod rasovou kategorií založeno na obecném chápání dané rasy ve společnosti, tedy nejen na vědeckém zdůvodnění.⁹ Z toho vyplývá, že pojetí rasy jako sociálního konstruktů může mít dva významy – buď jako opak k vědeckému zdůvodnění zařazení jednotlivce nebo jako popření pojmu rasy jako přirozené kategorie vůbec, jak je zdůrazňováno postmodernisty.

Podle Fredricksona však uznání, že něco je sociálním, kulturním či ideologickým konstruktem není dostačující, měli bychom pátrat po tom, proč tento konstrukt vzniknul. „*Pouze nejradikálnější postmodernista může tvrdit, že něco může být zkonstruováno z ničeho.*“¹⁰ Kloní se k názoru, že „*rasa a rasismus se odvozují z aktu interpretace či konstrukce takových neekonomických odlišností, aby byl vytvořen dojem skupinové solidarity, která se stane základem pro prosazení dominance nebo privilegovaného statutu nad těmi mimo skupinu.*“¹¹

Pojetí rasy, jako konstruktů vytvořeného právem, můžeme, a to zejména v Americe, odvodit od toho, že rasa zde není pouze záležitostí vzhledu. Do kategorie „černochoch“ mohl být podle práva zařazen i člověk, kterého bychom na první pohled označili za bělocha. To souvisí právě s exkluzivitou bílé rasy, která došla během 20. století tak daleko, že za černochocha či barevného byl považován kdokoli s jakýmkoli známým africkým původem – tedy pravidlo jedné kapky. Pro právo tedy nebyl důležitý vzhled, ale obsah černé krve, tedy spíše jeho metafora. V tomto

⁷ FREDRICKSON, George M. *The Comparative Imagination: On the History of Racism, Nationalism and Social Movements*. Berkeley: University of California Press, 1997, s. 78.

⁸ Klíčový případ, který prolomil rasovou segregaci ve školství a naboural doktrínu oddělení, ale sobě rovni.

⁹ PETRŮV, Helena. Kdo jsou menšiny? K některým odlišnostem v pojetí menšin z hlediska komparativního. In: GERLOCH, Aleš; TOMÁŠEK, Michal et al. *Nové jevy v právu – teoretické a ústavní impulzy rozvoje práva*. Praha: Karolinum, 2010, s. 166.

¹⁰ FREDRICKSON, George M. *cit. dílo*, s. 78.

¹¹ Tamtéž, s. 83.

systému tak bylo „vypadat jako“ a „opravdu být“ rozlišováno, což vedlo k fenoménu tzv. neviditelného černošství, které je fyzickým vzhledem skryto.¹²

Pro ilustraci situace, kdy vzhled může klamat a působit nejistotu, nám poslouží vzpomínka jednoho ze známých černošských vůdců Bookera T. Washingtona.

„Jednou jsem viděl zajímavou událost, která mi ukázala, jak obtížné je občas vědět, kde černá začíná a bílá končí. O jednom muži bylo v jeho komunitě dobře známo, že je černoš, ale je tak bílý, že i expert by měl těžkou práci, aby jej označil za černoš. Tento muž jel ve vlaku v části vyhrazené pro barevné cestující. Když k němu dorazil průvodčí, ukázalo se, že je zmatený. Pokud by muž byl černoš, průvodčí by jej nechtěl poslat do části vyhrazené bílým; ale zároveň, pokud by byl běloch, průvodčí by jej nechtěl urazit otázkou, zda je černoš.“¹³

Z předchozích odstavců jistě plyne, že když něco označíme za sociální konstrukt, tak je to vždy alespoň částečně konstrukt právní. Právo je ve vyspělých moderních společnostech, jakými byly USA již v 19. století, jedním z nejdůležitějších sociálních systémů, je mechanismem, kterým se společenské vztahy vytváří, definují a regulují. Jak vyplývá z některých případů, právo pouze neukotvuje rasu ve společnostech daných hranicích, ale také definuje obsah rasové identity a specifikuje její relativní privilegia či znevýhodnění v americké společnosti.¹⁴

Již jsme naznačili, jak široká byla v USA kategorie barevných a jak pravidlo jedné kapky či podobně přísná kritéria pro přiřazení k bílé rase učinily fyzický vzhled méně důležitým faktorem. Pokud se tedy vrátíme k otázce z úvodu této kapitoly, lze říci, že základem sice může být realita rasy daná fyzickými odlišnostmi, nicméně ve Spojených státech byla výrazně podpořena právem. I kdybychom uznali existenci různých ras, obsáhne díky mísení skupina, definována pravidlem jedné kapky v USA, všechny tři hlavní rasové skupiny. Z tohoto

¹² SAKS, Eva. Representing Miscegenation Law. In: SOLLORS, Werner. *Interracialism : Black-White Intermarriage in American History, Literature, and Law*. New York: Oxford University Press, 2000, s. 68-74.

¹³ WASHINGTON, Booker T. *Up from Slavery*. New York: Dover Publications, 1995, s. 48.

¹⁴ LOPEZ, Ian Haney. *White by Law: The Legal Construction of Race*. New York: NYU Press, 1996, s. 7.

důvodu je nutno zdůraznit, že tedy černí Američané jsou sociálně a právně konstruovanou skupinou, založenou na společenském vědomí o rase.¹⁵

Při kritice chápání rasy jako biologické danosti je nutno poukázat také na různosti v rasové klasifikaci v různých zemích. Zatímco americký antropolog Conrad P. Kottak napočítal v jedné brazilské vesnici čtyřicet termínů pro označení různých rasových skupin, v USA se zpravidla rozlišují nejvýše tři hlavní rasy¹⁶, byť tomu v historii nebylo vždy tak. Kamín si v souvislosti s tímto klade otázku, zda „pokud by „rasa“ představovala validní, vědecky podloženou koncepci, pak by přece každý, kdo se zabývá tříděním lidí, musel dojít ke stejnému závěru.“¹⁷ V následující části práce si ukážeme, že rasová klasifikace je opravdu problematická, vyvíjela se způsobem, který má blíže k sociální konstrukci s důrazem na bělošskou nadřazenost, a mnoha lidem způsobila v životě nepříjemnosti. Nastíníme konkrétní příklady teorií i právních úprav, jaké se objevily na americkém Jihu.

Kdo je běloch? Kdo je černoch? – teoretický rozbor

Na úvod je dobré se pokusit ujasnit si, která otázka je pro naše další zkoumání vhodnější. Například historik David Roediger tvrdí, že klíč k rasismu v USA je pochopení významu bělošství, spíše než černošství. Pokud prozkoumáme koncept bělosti, zjistíme, že nemá specifický kulturní obsah, ale existuje pouze jako indikátor vyššího statusu než ti označení za černé či barevné.¹⁸ Důležité pro každé formování identity je tedy vymezení se proti jiné skupině. Jak píše Richard Ford: „aby mohl koncept bílé rasy existovat, musí zde být černá rasa, která je vším, čím bílá není (s čím nechce být spojována).“¹⁹ Jinak se však pohledy různých autorů i zákonodárců liší. Jedni se zaměřují spíše na definici černé rasy, jiní začínají „z bílého konce.“ Rozdíl lze vidět i v názvech děl. Spisovatel Charles W. Chessnutt pojmenoval svou esej z roku 1889 *What is a White Man*, kdežto F. James Davis svou odbornou knihu již z konce 20. století *Who is Black?: One Nation's Definition*.

¹⁵ DAVIS, F. James. *Who is Black? One Nation's Definition*. Philadelphia: The Pennsylvania State University, 2001, s. 25-30.

¹⁶ KAMÍN, Tomáš; MACHALOVÁ, Tatiana. *Kritika rasy a rasismu*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003, s. 35.

¹⁷ Tamtéž, s. 18.

¹⁸ FREDRICKSON, George M. *cit. dílo*, s. 86.

¹⁹ LOPEZ, Ian Haney. *cit. dílo*, s. 20.

Složitější problém nám vyvstane tehdy, pokud do zkoumání zahrneme ještě jiné rasy (americké Indiány, Asiaty).²⁰ V jižních státech netvořily významnou složku populace, ovšem bylo nutno s nimi počítat. Přístup jednotlivých států k nim byl v otázkách smíšených manželství dvojí. První je zařadil do kategorie barevných či nebílých. Z jižanských států tuto praxi ještě na konci 19. století zavedlo Mississippi. V prvním postupu lze vidět větší snahu o exkluzivitu bílé rasy, kdežto druhý vyloučil na druhou stranu rasové hranice pouze černochoy. Tak se stalo roku 1907 v Oklahomě, při vstupu státu do Unie. Oklahoma chápala Indiány pro účely sňatků jako bílé, čímž však vyvstal problém, jelikož předtím v teritoriu existovaly sňatky mezi černochoy a Indiány.²¹ Na podporu prvního přístupu uveďme větu z rozhodnutí Nejvyššího soudu Louisiany z roku 1908: „*Je tomu tak, že černochoy je nezbytně osobou barevnou, avšak ne tak, že barevná osoba je nezbytně černochem.*“ Pro druhou variantu citujme Trestní zákoník Texasu (1906): „*všechny osoby, které nespádají pod definici černochoy, jsou pokládány za bílé ve smyslu tohoto ustanovení.*“²²

Pokud nyní vynecháme ostatní rasy mimo bílou a černou, stále nám zbudou tři kategorie. Ještě do roku 1920 používal americký sčítací úřad (Census Bureau) i kategorii mulat. Do roku 1860 pro tento termín ještě nebyla definice, ale v následujících sčítáních už ano: „*čtvrtinová a osminová černoši*“²³ a *všechny osoby se znatelnou stopou africké krve.*“ Od roku 1900 byla kategorie mulat rozšířena na „*všechny osoby s nějakou složkou černošské krve*“ s výjimkou čistých černochoy.²⁴ Hranice pro smíšená manželství, ač různě stanovena, by byla tedy až do rozšíření pravidla jedné kapky vedena uvnitř kategorie mulat.²⁵

²⁰ V tomto případě myslíme rasu posuzovanou podle „barvy“ pleti. Nemyslíme např. Iry, kteří i když byli v 19. století považováni za jinou rasu, pro účely smíšených manželství byli bílí. Charles Chessnutt např. tvrdil, že když jeden moudrý Jižan prohlásil, že jediné anglosaská rasa musí mít kontrolu nad republikou, těžko chtěl z plného občanství oddělit Kelty, Slovany či Židy, myslel tím bílou rasu. – CHESSNUTT, Charles W. *What Is a White Man?* In: SOLLORS, Werner. *cit. dílo*, s. 37.

²¹ WALLENSTEIN, Peter. *Tell the Court I Love My Wife : Race, Marriage, and Law-an American History.* Gordonsville: Palgrave MacMillan, 2004, s. 143-144.

²² SOLLORS, Werner. *cit. dílo*, s. 6.

²³ V angličtině jsou používány specifické termíny „quadroon“ a „octoroon.“

²⁴ DAVIS, F. James. *cit. dílo*, s. 12.

²⁵ Nutno však dodat, že pravidlo se ve většině států na Jihu ujalo až poté, co sčítací úřad zrušil kategorii mulat a všichni mulati byli zahrnuti pod černou rasu.

Ještě než si ukážeme konkrétní pravidla a rasové definice v jednotlivých státech, je dobré vědět, jakým způsobem byly upraveny a jak se při určování rasy postupovalo. Definice byly zpravidla určeny přímo v zákonech. Jelikož mají co dočinění především se zákazy smíšených manželství, mohli jsme je najít často právě v těchto ustanoveních. Kde zařazení do rasové skupiny neurčily předpisy, záleželo na soudních rozhodnutích. Vcelku benevolentní přístup zvolil Nejvyšší soud Jižní Karolíny:

„Pokud barva či vzezření mohou vyvolat pochybnost v otázce, zdali je osoba barevná či bílá, je na porotě, aby rozhodla na základě reputace, přijetí ve společnosti, výkonu bělošských práv, stejně jako příměsi krve.“²⁶

Co se týče samotného dokazování u soudu, existoval jak vědecký postup (např. posudek antropologů), tak posouzení na základě obecného mínění společnosti. Jedním z nejasných případů, kdy obecné mínění rozhodlo ne na základě vzhledu, ale vnějších okolností, byl případ *Locklayer v. Locklayer* (1903). Běloška Nancy Locklayer požadovala pozůstalost po svém zesnulém černošském manželovi. Jenže v Alabamě tehdy platil zákaz smíšených manželství, Nancy tedy neměla vdovská práva. Argumentovala však tím, že manželův vzhled a vystupování nenasvědčovala tomu, že je černochem, v dobré víře si jej tedy vzala. Toto soud odmítl s odůvodněním, že předchozí manželka Jacksona Locklayera byla černoška, navíc jejich svatební obřad vedl černochem. Vzhledem k tomu, že v Alabamě panuje segregace, mělo jí to dojít.²⁷

Co však dělat, pokud rasa jedince jde prokázat jen velmi těžko a nejsou žádné pádné důkazy? Dvě následující části soudních rozhodnutí nám opět ukážou rozdílné možnosti. To v případě *Lee v. New Orleans and Great Northern Railroad Co.* (Louisiana, 1910) říká, že tam, kde není jasný důkaz, není žádná presumpce. Opačné stanovisko zaujal soud v kauze *Jones v. The Commonwealth* (1885). Podle soudu člověk není černochem, dokud mu to není prokázáno. Tento postup předjímá myšlenku, že ve většině případů znamená označení osoby za černocha vlastně jeho obvinění. Vzhledem k tomu, že existuje presumpce neviny, kdy je člověk brán za nevinného, dokud mu není prokázána vina, proč by nemohl být chápán jako běloch, dokud u něj není prokázána černá rasa?²⁸

²⁶ CHESSNUTT, Charles. cit. dílo. In: SOLLORS, Werner. *cit. dílo*, s. 39.

²⁷ KENNEDY, Randall. The Enforcement of Anti-Miscegenation Law. In: SOLLORS, Werner. *cit. dílo*, s. 152.

²⁸ The Negro Defined. *The Yale Law Journal*, Jan. 1911, Vol. 20, No. 3, s. 225.

Kdo je běloch? Kdo je černocho? – konkrétní úpravy

W. E. B. Du Bois jednou v reakci na segregaci v dopravě definoval černocho jako „*osobu, která v Georgii musí jet ve voze Jima Crowa.*“ Pro účely naší práce se lépe hodí parafráze Petera Wallensteina a jeho označení bělocha jako „*osoby, která si v Georgii může vzít bílou ženu.*“²⁹ Pokud ještě zůstaneme v těchto obecnějších definicích, se stále užším vymezením bílé rasy a rozšiřováním pravidla jedné kapky ve 20. století můžeme dojít až ke dvojímu negativu – „běloch je ten, kdo není nebílý.“ Slovy Neila Gotandy se

*„jedná o metaforu čistoty a kontaminace. Běloch je neposkvřený a čistý, takže jedna kapka původně černé krve už člověka činí černochem. Černá je znečišťující látkou, která se zmocňuje bělošského původu.“*³⁰

Jak již bylo naznačeno, bílá rasa se stávala postupem času exkluzivnější. Definice černocho/bělocha se v našem zkoumaném období ve většině států několikrát změnila, navíc si ji každý stát upravil sám, takže se běžně mohlo stát, že člověk byl v jednom státě považován za bělocha a ve druhém za černocho. Konkrétní příklady poměru „černošské krve“ si ukážeme v následující části práce. Logika určování se řídila podle předků. Člověk tedy mohl být například považován za černocho, jestliže měl černošského příbuzného do třetí generace včetně – tedy byl osminový černocho, pokud ostatní předkové byli bílí. Takto se tedy postupuje podle generace – nejmírnější ustanovení by definovalo černocho jako osobu s 1/2 a více „černošské krve,“ dále se postupuje 1/4, 1/8, 1/16, 1/32 (až do páté generace včetně). Poté už státy přistoupily k pravidlu jedné kapky, tedy jakékoli stopě afrického původu.

Jako vhodné příklady nám mohou posloužit pravidla ze států Alabama a Virginia. Osoba s nejméně 1/8 černošské krve byla v zákoníku Alabamy z roku 1852 brána jako mulat, tedy pocházela: „z černošských předků do třetí generace včetně, přičemž jeden předek z každé generace mohl být bílou osobou.“³¹ V roce 1866 bylo podobné pravidlo zopakováno pro účely zákazu smíšeného manželství (toto spojení bylo velmi časté):

²⁹ WALLENSTEIN, Peter. Reconstruction, Segregation, and Miscegenation: Interracial Marriage and the Law in the Lower South, 1865-1900. *American Nineteenth Century History*, Mar. 2005, Vol. 6, No. 1., s. 70.

³⁰ LOPEZ, Ian Haney. *cit. dílo*, s. 20.

³¹ WALLENSTEIN, Peter. *Tell the court.*, s. 141.

„Pokud bílá osoba a černoš nebo potomek černoš do třetí generace včetně, přičemž jeden předek z každé generace mohl být bílý, uzavřou manželství, nebo žijí ve volném svazku či cizoloží, musí být oba shledáni vinnými a odsouzeni do vězení nebo k těžké práci pro okres na ne méně než dva a ne více než sedm let.“³²

V roce 1907 stát zpřísnil na poměr 1/32 černošské krve, k pravidlu jedné kapky se pak dopracoval roku 1927, kdy se již u příbuzenství nebral ohled na nějaký limit v počtu generací.³³

Ve Virginii je posun k exkluzivitě bílé rasy rovněž patrný. Ustanovení z roku 1865 praví, že: „každá osoba, která má 1/4 a více černošské krve, je chápána jako barevná osoba.“³⁴ 1910 bylo pravidlo změněno na 1/16. O 14 let později byl přijat známý Zákon na ochranu rasové integrity (Racial Integrity Act of 1924). Zde byl obrat v tom, že právo definovalo pro změnu bílé osoby:

„Pro účel tohoto zákona bude termín bílá osoba užíván pouze pro osoby, u kterých není prokazatelná žádná stopa jiné krve než bělošské; pouze osoby, které mají 1/16 a méně krve amerických Indiánů³⁵, jinak žádnou jinou nebělošskou krev, budou chápány jako bílé osoby.“³⁶

³² NOVKOV, Julie. *Racial Union: Law, Intimacy, and the White State in Alabama, 1865-1954*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2008, s. 33.

³³ WALLENSTEIN, Peter. *Tell the court*. s. 141.

³⁴ 1/4 byla ve Virginii tradiční linií již z doby před občanskou válkou. Podle Jamese Hugo Johnsona: „se zákonodárci raného národního období obávali, že deklarace toho, že známka černošského původu, jakkoli vzdálená, učiní člověka mulatem, může přinést trapný moment pro ty, kteří byli bráni za bílé občany.“ Něco jiného byl však status otroka, který se odvozoval z mateřské linie od černé matky. Otrokem tak mohl být i ten, kdo byl podle zákona stanovujícího rasu bílý. viz HIGGINBOTHAM, A. Leon; KOPYTOFF, Barbara. Definitions of Race. In: HIGGINBOTHAM, F. Michael. *cit. dílo*, s. 9-13.

³⁵ Tato výjimka byla vyjádřením úcty ke vztahu Pocahontas a Johna Rolfa a jejich případných potomků. Viz WALLENSTEIN, Peter. *Tell the court*, s. 139.

³⁶ MIDDLETON, Richard T. The Historical Legal Construction of Black Racial Identity of Mixed Black-White Race Individuals: The Role of State Legislatures. *Jackson State University Researcher*. Summer 2007, Vol. 21, No. 2, s. 34.

nebo online http://www2.vcdh.virginia.edu/encounter/projects/monacans/Contemporary_Monacans/racial.html (cit. 12. 3. 2012)

Takto bychom mohli pokračovat výčtem dalších států, ukazatele by však byly podobné. Kritérium množství povolené černošské krve pro příslušnost k bílé rase se stále zpříšňovalo, takřkajíc s každou generací, trend byl na celém Jihu podobný. Místo jednotlivých údajů ke každému státu si tedy ukažme několik shrnujících vyjádření. Charles W. Chessnutt ještě v roce 1889 tvrdil, že: „*jako obecné pravidlo, 1/4 černošské krve ještě podle teorie řadí jednotlivce k bílé rase,*“ byť připouští, že: „*rasové otázky jsou, nicméně, v praxi regulovány velmi rozdílně.*“³⁷ Podle historika Paul Findelmana brala v roce 1910 většina států jako černochoy ty s 1/8 a více černošské krve.³⁸ Od konce 20. let pak už bylo nejrozšířenějším kritériem pravidlo jedné kapky.

Kdo je běloch? Kdo je černocho? – závěry

Z uvedených faktů vyplývá několik podnětů k zamyšlení. Předně se nám ukazuje fakt, jak velkou moc má ten, kdo pojmenovává. Označením někoho jako černocho, stanovením rasové linie podle libovůle, si může zákonodárce či soudce zahrávat s lidskými osudy, zvláště tehdy, pokud se pravidla často mění, mnohdy jsou protichůdná a zakládají se na kombinaci právní fikce a genetických nesmyslů. Lze si tedy položit otázku, zda tímto způsobem určování rasových kritérií není nabourán požadavek spravedlivého procesu.³⁹ „*Nebezpečí této fikce spočívalo ve skutečnosti, že právo vázalo na odlišnost konkrétní právní následky, a tedy konzervovalo nerovnost.*“⁴⁰

Legální definice rasy měly nepochybně též dopad na identitu jednotlivců, což se nejvíce projevilo u míšenců, a zvláště u těch, jejichž proporce „černošské krve“ se pohybovala okolo rasové hranice. Státy postupně opouštěly kategorii mulatů a přijaly pravidlo, podle kterého u míšenců platí podřízená krev (tzv. hypo descent rule). Jedním ze základních cílů tohoto postupu bylo to, aby se míšencům zabránilo užívat jejich statusu jako identifikace s bílými popř. využívání bělošských privilegií. Mulatů se s černošskou identitou smířili, dokladem toho

³⁷ CHESSNUTT, Charles. cit. dílo. In: SOLLORS, Werner. *cit. dílo*, s. 38.

³⁸ MIDDLETON, Richard T. *cit. dílo*, s. 23.

³⁹ ZABEL, William D. Interracial Marriage and the Law. In: SOLLORS, Werner. *cit. dílo*, s. 57.

⁴⁰ PETRŮV, Helena. cit. dílo. In: GERLOCH, Aleš; TOMÁŠEK, Michal et al. *cit. dílo*, s. 166.

může být i vystupování významných míšeneckých osobností (např. W. E. B. Du Boise) jménem černé rasy.⁴¹

Již několikrát jsme naznačili souvislost těchto definic se zákazem smíšených manželství a vztahů vůbec. Na tomto místě je tedy záhodno propojení s dalším výkladem, který se bude věnovat právě sňatkům. Je dobré říci, že primárním cílem těchto zákonů bylo především uchování čistoty bílé rasy, což můžeme dovodit z toho, že zpravidla nebyly zakázány sňatky např. mezi černochoy a Čiňany. Důležitější je v tomto směru problematika míšenců a z ní vyvstávající otázka: pokud je cílem rasová čistota, jak si může černochoch brát někoho, kdo je ze 7/8 běloch?⁴² Absurditu těchto definic, zvláště pravidla jedné kapky pak můžeme závěrem této kapitoly ilustrovat na popisu jedné situace z novely Edny Ferber *Show Boat*. Šerif v Mississippi zde jde zatknout Steva (běloch) a Julie (podle práva barevná) za smíšený vztah. Steve zareaguje tak, že řízne Julie do prstu a vysaje trochu její krve – má tedy v sobě kapku černošské, čímž se před šerifem osvobodí.⁴³

Smíšená manželství a vztahy – společenské podmínky

Ještě před shrnutím právního vývoje v otázce smíšených manželství se zamysleme, jak byly konkrétní úpravy ovlivněny náladou ve společnosti. Zákony zakazující tyto svazky navazovaly na nemožnost manželství mezi otroky a svobodnými. Tato praxe na Jihu zakořenila, byť samozřejmě byla obcházena častým stykem mezi otrokyněmi a bělochy, čehož důkazem byl celkem velký počet míšenců už v předválečné době. Postupem času sílila i doktrína bělošské nadřazenosti a snahy o čistotu bělošské krve, a ty ovlivnily i veřejné mínění.

Pro ukázkou si vezměme příklad z pozdější doby. Během druhé světové války zkoumal sociolog Gunnar Myrdal (v rámci projektu *American Dilemma*) mezi bělochy na Jihu názory na to, které instituce si nejvíce přejí zachovat segregované. Na prvním místě se nejčastěji objevila právě nutnost oddělení ras v manželství, následována osobním setkáváním např. při společném stravování. Na konci žebříčku se objevily více materiální otázky např.

⁴¹ MIDDLETON, Richard T. *cit. dílo*, s. 2-8.

⁴² ZABEL, William D. *cit. dílo*. In: SOLLORS, Werner. *cit. dílo*, s. 59.

⁴³ KENNEDY, Randall. *cit. dílo*. In: SOLLORS, Werner. *cit. dílo*, s. 147.

diskriminace v zaměstnání. Naproti tomu černošské priority pro zrušení segregace byly opačné. Požadovali především rovné příležitosti v práci, spravedlnost u soudů, kdežto smíšená manželství zůstala na chvostu.⁴⁴

Situace ve 40. letech 20. století se však liší od podmínek během posledních let občanské války a za Rekonstrukce, zvláště tedy v přístupu černochoů. Pro část bělochů (nejen na Jihu) vyvolalo zrušení otroctví strach z mísení, republikánská strana u moci v jejich očích reprezentovala začátek konce starého řádu a rasového pořádku. Symbolem těchto nálad se stal ironický pamflet dvou newyorských demokratů Davida G. Crolyho a George Wakemana s názvem *Miscegenation: The Theory of the Blending of the Races, Applied on the American White Man and Negro*. Autoři předstírají, že jsou republikáni, kteří podporují mísení ras, ke kterému by uznání rovnosti nevyhnutelně vedlo. Chtěli tak vytvořit spojitost typu „hlas pro Lincolna a jeho stranu je hlasem pro mísení.“ To by však samozřejmě zvedlo vlnu nevole i na Severu, kde rovněž mnoho lidí považovalo mísení za nabourávající přirozený odpor proti styku mezi druhy.⁴⁵ Pamflet můžeme rovněž brát jako reakci na abolicionistickou teorii monogeneze, která říká, že pokud byli černí i bílí stvořeni jedním Otcem, pak musí být stejného druhu, a proto mít stejná práva.⁴⁶

Croly a Wakeman se ironicky snaží dovodit, že smíšené rasy jsou na vyšší fyzické i duševní úrovni. Velikost třídy majitelů otroků na Jihu podle nich pochází z jejich stálé komunikace, s barevnou rasou; komentáře tisku ze Severu o podřazenosti Jižanů jsou tak pravdivé zvláště o těch chudých, kteří byli od černochoů odděleni.⁴⁷ Pro ilustraci si ukažme i vcelku poetickou pasáž, která dokládá utajovanou lásku mladých bílých dívek k otrokům:

„Rodina je izolovaná na plantáži. Bílý muž je pryč – na vysoké škole, na cestách po Evropě nebo provozuje své zaměstnání ve velkých městech, zatímco bílá dívka, která

⁴⁴ WALLENSTEIN, Peter. *Reconstruction, Segregation, and Miscegenation*, s. 67.

⁴⁵ LEMIRE, Elise. *Miscegenation: Making Race in America*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2009, s. 115-116.

⁴⁶ Tamtéž, s. 125-126.

⁴⁷ *Miscegenation: The Theory of the Blending of the Races, Applied on the American White Man and Negro*. New York: H. Dexter, Hamilton & Co., 1864, s. 40.

dospívá dříve, je doma, obklopena nejbystřejšími a nejinteligentnějšími barevnými muži na pozemku.“⁴⁸

Pamflet však ve své hlavní snaze – tedy označit Lincolna za sympatizanta mísení a znemožnit tak republikánům volební vítězství, neuspěl. I samo označení prezidenta za muže, který nastolením rovnosti vyvolá příliv sňatků mezi rasami, lze označit za vykonstruované, především přihlédneme-li k jeho projevu z roku 1858:

„...nejsem a nikdy jsem nebyl pro vyvolání jakékoli sociální a politické rovnosti bílé a černé rasy – čili nebyl jsem ani pro to, aby se z černochů stali voliči či členové poroty nebo kvalifikovaní pro úřady, ani aby vstupovali ve sňatek s bílými, a dodávám, že je zde fyzická rozdílnost mezi bílou a černou rasou, která, věřím, navždy znemožní spolužití obou ras ve společenské a politické rovnosti.“⁴⁹

Černošský odpor proti zákonům zakazující smíšená manželství existoval, a to i na legislativní rovině, protože od Rekonstrukce až do začátku 20. století zastávali i černoši mandáty v jižanských zákonodárných sborech. Jejich kritika mířila proti faktické diskriminaci černochů, byť právně vše mohlo vypadat, jak si ještě ukážeme, rovnostářsky. Tato kritika mířila s nadsázkou na pokrytectví některých bělošských představitelů. Například když roku 1895 jednali o zasazení zákazu smíšených sňatků do ústavy Jižní Karolíny, černošský politik Robert Smalls prohlásil, že toto ustanovení podpoří jedině v případě, že ti politici, kteří mají konkubínu jiné rasy, budou zbaveni úřadu. Smallsův návrh sice vzbudil rozruch, ale neprošel.⁵⁰ Již dříve, tentokrát při jednání o ústavě Alabamy 1866, použil ještě tvrdší výtku John Calaway, černošský delegát. Tvrdil, že zákaz podpoří, jen když bude zahrnovat trest smrti pro bílého muže, který si bude chtít vzít černošku – nová ústava však nakonec neprošla.⁵¹

Ze strany bělochů, kritizujících zákony proti smíšeným manželstvím uveďme výrok senátora Jamese Harlana z roku 1872:

⁴⁸ Tamtéž, s. 43.

⁴⁹ WOODWARD, C. Vann. *cit. dílo*, s. 21.

⁵⁰ KENNEDY, Randall. *cit. dílo*. In: SOLLORS, Werner. *cit. dílo*, s. 143-144.

⁵¹ NOVKOV, Julie. *cit. dílo*, s. 33.

„(Zákony proti mísení) Pouze zbavují matky a nevinné děti ochrany zákona v jejich zemi, nic více. Státní zákony zakazující smíšená manželství dvou ras nebrání mísení, ale podporují prostituci a opouštění potomků. Proto jsou zlem, pouze zlem.“⁵²

Smíšená manželství a vztahy – konkrétní případy

Segregace v manželství se časovým vývojem liší od jiných druhů rasového oddělení. To v dopravě se objevilo ve velké míře až na konci 19. století, zatímco od konce občanské války zde byla vidět určitá volnost a proměnlivost, segregované školství začalo hned – tedy rovnou „z vyloučení k oddělení.“ Úprava smíšených manželství nejprve sledovala směr školství, během Rekonstrukce však přišlo období, kdy sňatky mezi rasami většina států bývalé Konfederace povolila. Postupně se však situace vrátila zpět k segregaci.⁵³

Můžeme říci, že tato periodizace kopíruje vliv centrální vlády a republikánských idejí po občanské válce na jednotlivé státy na Jihu. Ještě v roce 1865 a těsně po něm si státy upravovaly své záležitosti samy. Důsledkem toho budiž drakonické tresty Černých zákoníků Mississippi:

„...pro žádného propuštěnce, svobodného černocho či mulata nebude zákonné vstoupit ve sňatek s jakoukoli bílou osobou ani pro jakoukoli osobu vzít si propuštěnce, svobodného černocho či mulata, a každá osoba, která takový sňatek uzavře, bude vinna těžkým zločinem, a proto na základě usvědčení doživotně uvězněna ve státním vězení...“⁵⁴

Ke změně situace přispěly dva faktory. Jednak federální Zákon o občanských právech z roku 1866⁵⁵ a 14. dodatek k Ústavě USA z roku 1868⁵⁶ a také personální změny ve státních

⁵² KENNEDY, Randall. cit. dílo. In: SOLLORS, Werner. *cit. dílo*, s. 140.

⁵³ WALLENSTEIN, Peter. *Reconstruction, Segregation, and Miscegenation*, s. 65.

⁵⁴ WHARTON, Vernon Lane. *The Negro in Mississippi 1865-1890*. Westport: Greenwood Press, 1984, s. 227.

⁵⁵ „všechny osoby narozené ve Spojených státech... jsou tímto prohlášeny občany Spojených států; a tito občané jakékoli rasy a barvy, bez ohledu na jakékoli předchozí postavení včetně otroctví či nedobrovolné služebnosti... budou mít stejná práva ve každém státě a Teritoriu... uzavírat smlouvy a vymáhat jejich dodržování... a budou podléhat stejným trestům a pokutám.“ viz Civil Rights Act of 1866, dostupné online na http://oll.libertyfund.org/?option=com_staticxt&staticfile=show.php%3Ftitle=2282&chapter=216253&layout=html&Itemid=27 (cit. 9. 4. 2012)

legislativních sborech, popřípadě soudech, ve prospěch republikánů. V reakci na tyto změny šest ze sedmi států dolního Jihu (kromě Georgie) opustilo od zákazu smíšeného manželství. Nicméně ne na dlouhou dobu, roku 1877, po návratu demokratů do vlády končí Rekonstrukce a státy se vrací k zákazům, byť ne s tak tvrdými tresty. Posledním státem, jenž takto učinil, byla 1894 Louisiana.⁵⁷

Způsob, jakým státy smíšená manželství povolily, byl dvojitý. Skrze soudní rozhodnutí se tak událo v Texasu, Louisianě a Alabamě, jiným způsobem (legislativně) pak v Jižní Karolíně, Arkansasu, Mississippi a Floridě. V ostatních státech bývalé Konfederace zůstaly zákazy mísení zachovány (z původních sedmi odtržených pouze v Georgii).⁵⁸ Asi nejzajímavější průběh měly změny v Alabamě, v soudních rozsudcích lze velmi dobře vystopovat změnu argumentace pro a proti smíšeným sňatkům, navíc budeme moci vcelku věrně sledovat linii hlavních událostí zmíněnou výše.

Pro lepší pochopení případů je dobré si nejprve vyjasnit rozdíl mezi dvěma klíčovými ustanoveními Zákoníku Alabamy. Zatímco paragraf 3598 trestal cizoložství a smilstvo bez ohledu na rasu, paragraf 3602 se zabýval přímo mísením (tresty zde byly vyšší). V kauze *Ellis v. State* (Alabama, 1868) byli černoch Thornton Ellis a běloška Susan Bishop obviněni z porušení obou ustanovení, soud první instance je však odsoudil pouze na základě 3598, zřejmě ve snaze se přizpůsobit Zákonu o občanských právech, který již byl účinný. Pár se odvolal k Nejvyššímu soudu Alabamy. Ten jim zrušil pokutu a vrátil případ zpět, nicméně z toho důvodu, aby byla opravena mírnější sazba za cizoložství a Ellis a Bishop byli odsouzeni i za mísení.

Již v tomto případě soud použil argumenty, které se později budou ještě opakovat. Podle Nejvyššího soudu Alabamy Zákon o občanských právech sice zakazuje diskriminaci ve smyslu rozdílných trestů, avšak nezakazuje, aby rasa hrála roli při posouzení zločinu, pokud se zachovají stejné tresty. I pokud by se jednalo o manželství (ze záznamu stav obviněných

⁵⁶ „Všechny osoby narozené nebo naturalizované ve Spojených státech a podřízené jejich jurisdikci jsou občany Spojených států a státu, jehož jsou obyvateli. Žádný stát nemá právo vydat nebo provádět zákon, který by omezoval svobody nebo výsady občanů Spojených států.“ Ústava Spojených států amerických. In: TINDALL, George B.; SHI, David E. *cit. dílo*, s. 800.

⁵⁷ WALLENSTEIN, Peter. *Reconstruction, Segregation, and Miscegenation*, s. 61-62.

⁵⁸ WALLENSTEIN, Peter. *Tell the Court*, s. 93.

nebyl zcela jasný), má stát právo nepodpořit podle něj nevhodné druhy sňatků, protože manželství není smlouva jako každá jiná.⁵⁹

Obrat nastal roku 1872 případem *Burns v. State*, který rozhodnutí v kauze *Ellis* překonal. Velmi k tomu přispělo i nové složení Nejvyššího soudu státu Alabama, který ovládli zvolení republikáni. Skutková podstata spočívala v tom, že *Burns* vykonal manželský obřad pro smíšený pár. Argumenty u odvolání směřovaly opět k překonání zákazu smíšených manželství, a tedy i vykonání jejich obřadu, skrze Zákon o občanských právech a 14. dodatek.⁶⁰ Alabamský nejvyšší soud tedy rozsudek první instance zrušil, především zdůraznil na rozdíl od případu *Ellis* smluvní charakter manželství a požadavek smluvní volnosti, jenž vyplývá ze 14. dodatku.

„Duch a jasné prohlášení tohoto oddílu je, že žádná osoba nesmí být zbavena práv ve všech ohledech, kromě chyby na její straně... A tato osoba, která získala občanství podle tohoto ustanovení, nesmí být v žádném případě odlišena od dřívějších občanů...“⁶¹

Dřívější zákaz platil proto, že černoši nebyli občany. Jak tvrdil soudce *Safford*:

„Dred Scott neměl právo žalovat jako občan, protože sám nebyl občan. Zákon o občanských právech nyní v jasném vyjádření uděluje černochům toto právo. Stejně jako právo uzavírat a vymáhat smlouvy, mezi něž patří i manželství s kterýmkoli občanem, který je také schopen do tohoto svazku vstoupit.“⁶²

Vliv rozsudku *Burns* však netrval dlouho. Opět se změnilo personální složení soudu a nové rozsudky už byly pod vlivem tzv. jatečních případů (1873), kde Nejvyšší soud USA judikoval ve prospěch regulace svých vnitřních záležitostí samotnými státy. Posun v argumentaci u dalších případů směřoval od smluvní svobody k důležitosti (bělošské) rodiny jako základní jednotky státu a identifikaci rasy jako statusu.

⁵⁹ NOVKOV, Julie. *cit. dílo*, s. 41-44.

⁶⁰ Ten posloužil dvěma způsoby – jednak vyvrátil pochybnosti o ústavnosti Zákona o občanských právech a také poskytl nezávislý důvod pro zrušení zákazu. – Tamtéž, s. 45.

⁶¹ Tamtéž, s. 47.

⁶² WALLENSTEIN, Peter. *Tell the court*, s. 73.

Zatímco případ *Ford et al. v. State* (1875) ještě mohl rozsudek Burns obejít tak, že v případě Forda se jednalo o cizoložství a ne manželství, v kauze *Green v. State* či *Hoover v. State* (obojí 1878) již tomu tak být nemohlo, jelikož manželství bylo prokázáno. Soud se odvolával jak na rozsudky *Ellis* a *Ford*, tak na případ *Gibson v. State* z Indiany (1871), který tam potvrdil ústavnost zákonů proti mísení. Poukázal také opět na stejné tresty pro oba manžely a na to, že Zákon o občanských právech ani 14. dodatek neodkazují konkrétně na manželství. To podle rozsudku *Green* totiž není běžným kontraktem, neboť jej mohou uzavřít i ženy a má veřejný význam, a proto je zde nutná státní kontrola. Obhájce Hoovera neuspěl ani s argumentem, že v Alabamě nikdy nebyl zákon, který by smíšená manželství prohlašoval za neplatné, pouze ten, jenž umožnil na základě obvinění smíšený pár odsoudit. Podle soudu však byla neplatnost těchto sňatků absolutní, takže byl Hoover souzen podle ustanovení z cizoložství a jeho důkaz manželství mu spíše přitížil.⁶³

Zajímavá je i otázka přenositelnosti smíšeného manželství do státu, kde je zakázáno, pokud jej pár uzavřel ve státě, který je povoluje. Pink Ross a Sarah Spake uzavřeli manželství tehdy, když bylo na přechodnou dobu povoleno v Jižní Karolíně. Přestěhovali se do Severní Karolíny, kde platil zákaz, byli tedy obviněni z cizoložství. Soud však rozhodl v jejich prospěch, byť označil smíšené vztahy za nemorální a zdůraznil nutnost jednotné legislativy ve všech státech. Oponující stanovisko přednesl soudce Reade: „*pokud jsou (smíšená manželství) vykonaná zde mezi našimi lidmi považována za nulitní, jak může být dovoleno zlu, aby bylo dovezeno z jiného státu?*“⁶⁴ Většinové stanovisko soudu zde předpokládá manželství jako smlouvu, která je podle ústavy⁶⁵ přenositelná mezi státy. Později od toho bylo, jak si ještě ukážeme u rozsudku *Maynard v. Hill*, upuštěno.

A tímto se už dostáváme k případům, které se dostaly až k federálnímu Nejvyššímu soudu USA. Nejdůležitějším je *Pace v. Alabama* (1883), jenž na více než 80 let potvrdil segregaci v oblasti intimních vztahů. Skutková podstata zde byla podobná jako v kauze *Ellis v. State*. Klíčové zde bylo opět srovnání dvou ustanovení z alabamského zákoníku. Paragraf 4184

⁶³ NOVKOV, Julie. *cit. dílo*, s. 49-57.

⁶⁴ KENNEDY, Randall. *cit. dílo*. In: SOLLORS, Werner. *cit. dílo*, s. 154.

⁶⁵ čl. 4, oddíl 1 – „*Veřejné akty, dokumenty a soudní rozsudky kteréhokoli státu se v ostatních státech těší plné důvěře a uznání. Kongres může prostřednictvím obecně platných zákonů předepsat způsob, kterým bude přezkoumána původnost a právní síla podobných aktů, dokumentů a rozsudků.*“ Ústava Spojených států amerických. In: TINDALL, George B.; SHI, David E. *cit. dílo*, s. 797.

zakazoval cizoložství a smilstvo, 4189 trestal mísení, a to jak v mimomanželských stycích jako 4184, tak i manželství mezi rasami. Odvolání směřovalo k tomu, že 4189 ukládá mnohem těžší trest jen na základě toho, že jedna z osob v páru je podle práva černé rasy, jinak se jedná o stejný přečin, což nabourává požadavek stejné ochrany zákona ze 14. dodatku. Podle Nejvyššího soudu USA se však o diskriminaci nejedná, neboť ustanovení 4184 trestá stejně jak bílý, tak černý pár a 4189 stejně bílou i černou polovičku.

„Pokud existuje nějaká diskriminace u předepsaných trestů obou ustanovení, směřuje proti zmíněným deliktům, a ne proti osobám konkrétní rasy. Trest pro každou osobu, jež zákon porušila, je stejný, ať už je bílá či černá.“⁶⁶

Za zmínku stojí i případ *Maynard v. Hill* (1888). Ten nejednal výslovně o problematice smíšených manželství, avšak měl na ně podstatný dopad. Soud se zabýval otázkou, zda může legislativa státu či teritoria vydat právní akt, kterým rozvádí konkrétní pár. Rozhodl, že ano, čímž omezil federální vliv v této oblasti a také popřel smluvní podstatu manželství:

„Manželství, jež vytváří nejdůležitější životní svazek a má co do činění s morálkou a civilizovaností člověka více než kterákoli jiná instituce, bude vždy pod legislativní kontrolou...“⁶⁷

Soudní rozhodnutí popírající smluvní podstatu manželství také omezilo jeho přenositelnost z jednoho státu do druhého, což smlouvám zaručuje federální ústava, oddíl 4, článek 1 (zvláště panují-li tam jiné podmínky, což se dotýká především smíšených sňatků):

„Za předpokladu, že je zákaz obsažený ve federální ústavě, upravující snížení hodnoty smlouvy státním zákonodárstvím, aplikován stejně, jak vyznívá z názoru nejvyššího soudu teritoria, i na zákonodárství teritorií, jsme si jisti, že mezi kontrakty myšlené tímto zákazem, manželství nepatří... Jakmile smluvní strany vstoupí do stavu manželského, nevstoupily toliko ve smlouvu, jako spíše do nových vztahů, práv, povinností a závazků, které nezávisí na jejich souhlasu, ale na obecném právu státu, ať

⁶⁶ PACE v. STATE, 106 U.S. 583 (1883), dostupné online

<http://caselaw.lp.findlaw.com/cgi-bin/getcase.pl?court=us&vol=106&invol=583> (cit. 23. 3. 2012)

⁶⁷ MAYNARD v. HILL, 125 U.S. 190 (1888), dostupné online

<http://caselaw.lp.findlaw.com/cgi-bin/getcase.pl?court=us&vol=125&invol=190> (cit. 24. 3. 2012)

už na zákonech či common law, které definuje a předepisuje tato práva, povinnosti a závazky.“⁶⁸

Abychom dovedli práci do konce, je nutno uvést i soudní rozhodnutí, které ústavnost zákazů smíšených manželství prolomilo. Jedná se o případ *Loving v. Virginia* (1967). Do té doby se bralo za porušení stejné ochrany zákona ze 14. dodatku pouze udělení rozdílného trestu každému z páru, zde však Nejvyšší soud USA odmítl chápat rasu jako status a brát ohled na rasovou klasifikaci při manželství. Manželství není pod výlučnou úpravou státu, již tím, že státy dodržují rovné tresty pro obě rasy ve smíšeném páru, se řídí 14. dodatkem, byť svou vlastní interpretací.

*„Důsledně jsme popřeli ústavnost kroků, které omezovaly občanská práva z rasových důvodů. Není zde žádná pochybnost o tom, že omezování svobody uzavřít sňatek pouze s ohledem na rasovou klasifikaci porušuje základní smysl klauzule o stejné ochraně zákona... Právo na sňatek je dlouho považováno jako jedno z nezbytných osobních práv, nepostradatelných k řádné snaze o dosažení osobního štěstí svobodných lidí.“*⁶⁹

Závěr

V druhé části práce byl nastíněn zajímavý vývoj v oblasti právní úpravy smíšených manželství. Ukázalo se, že pohled chápající rasovou segregaci po zrušení otroctví jako jasně danou není až tak správný. Viděli jsme, že v období Rekonstrukce a republikánských soudů⁷⁰ bylo na smíšená manželství pohlíženo benevolentně, situace na Jihu byla v tomto ohledu pro černochoy dokonce příznivější než na Severu. Politika se zpřísnila až později, s návratem demokratů a zvláště pak s postupným omezováním volebního práva černochoů od 90. let. Nicméně pauza (byť krátká) mezi otroctvím a segregací nám dovoluje označit koncepty jako

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ *LOVING v. VIRGINIA*, 388 U.S. 1 (1967),

dostupné online <http://caselaw.lp.findlaw.com/scripts/getcase.pl?court=us&vol=388&invol=1> (cit. 29. 3. 2012)

⁷⁰ Nutno zde dodat, že například v Alabamě většina těchto republikánů pocházela z Jihu, tedy z místního prostředí. In: NOVKOV, Julie. *cit. dílo*, s. 35.

Sumnerovy Folkways⁷¹ jako nesprávné. Podle Woodwarda má rozšíření segregace ještě jeden důvod. Rasismus a nenávisť jsou podle něj přítomny v různých stupních v každé společnosti, pokud jsou na vzestupu, je to dáno spíše oslabením sil, které je dokázaly udržet v mezích.⁷²

Je však třeba zdůraznit, že pohlížení bělošské společnosti na mísení bylo přísnější, než na jiné typy segregace, jak ukázal např. Myrdalův výzkum. Nicméně i zde byly rozdíly, a to především třídní. Drobní farmáři a chudina nesouhlasili s lehkovážnou tolerancí ke smíšeným vztahům, vyjadřovanou vyššími vrstvami. Těchto vztahů (alespoň ve státě Mississippi podle Whartona) však stále ubývalo, rasová doktrína chudých bělochů se stále více stávala tou veřejnou.⁷³ Mísení bylo viděno jako vrchol společenských styků mezi rasami, nejdůležitější, a to i v ostatních druzích segregace, bylo oddělit od sebe bílé ženy a černé muže. Možnost sexuálního přístupu černochů k běloškám, vzbuzovala obavy. Jak napsaly Memphiské noviny *Avalanche*: „jakýkoli společenský styk je krokem ke zboření bariér mezi rasami – jinými slovy, k mísení.“⁷⁴

Jak už bylo řečeno v první části práce, velká moc práva se ukázala v možnosti vytvářet právní kategorie a do nich zařazovat jednotlivé osoby. Zákaz smíšených manželství a právní definice rasy (či alespoň soudem stanovený mechanismus, pomocí něhož se určí rasová příslušnost) jsou propojená ustanovení, jedno bez druhého by existovaly těžko. Státní elity a také soudy na Jihu USA (co se týče smíšených manželství, tak „nezaostávaly“ ani některé státy Severu) na konci 19. století vypracovaly v této oblasti právní systém, jenž byl vhodný pro naplnění doktríny bělošské nadřazenosti. V tehdejších Spojených státech tedy lze vidět deficit toho, čemu dnes říkáme liberální demokracie, byť se USA snažily již tehdy prezentovat jako její vzor. Nutno zdůraznit, že především soudy svou vlastní interpretací požadavku rovného zacházení ze 14. dodatku, jež vyústila v zakotvení doktríny „oddělení, ale rovni“ v rozsudku *Plessy v. Ferguson* (1896), často bránily zákonodárné moci ve změnách. Což je opakem tzv.

⁷¹ Teorie Williama Grahama Sumnera (dílo *Folkways* z roku 1907), která říká, že legislativa nemůže utvářet návyky lidí. Zákony samotné podle ní měly na segregaci jen slabý vliv. Naopak Woodward prosazuje spíše důležitost zákonů pro sociální změnu. Viz WOODWARD, C. Vann. *cit. dílo*, s. 103.

⁷² Tamtéž, s. 69.

⁷³ WHARTON, Vernon Lane. *cit. dílo*, s. 227-229.

⁷⁴ MACK, Kenneth W. Law, Society, Identity, and the Making of the Jim Crow South: Travel and Segregation on Tennessee Railroads 1875-1905. *Law and Social Inquiry*. Apr. 1999. Vol. 24, No. 2, s. 395.

druhé Rekonstrukce po druhé světové válce, kdy byly soudy motorem odstraňování segregace.

Častý argument soudů, že tresty při porušení zákazu mísení jsou pro všechny rasy stejné, je velmi omezeným chápáním smyslu 14. dodatku. To, že si černoch nemůže vzít bělošku (a naopak) jen kvůli své rase je diskriminační, a myslím, že nejen z pohledu 21. století. Neboli jak píše Peter Wallenstein:

„vstup do manželství na základě segregace naprosto zrušil právo dvou osob, které milují jedna druhou, aby se vzali, a to napříč určitými hranicemi rasové identity. Pro ně neznamena „oddělení, ale rovni“ vůbec nic.“⁷⁵

⁷⁵ WALLENSTEIN, Peter. Reconstruction, Segregation, and Miscegenation, s. 65.

Seznam literatury

Knižní zdroje

DAVIS, F. James. *Who is Black? One Nation's Definition*. Philadelphia: The Pennsylvania State University, 2001.

FREDRICKSON, George M. *The Comparative Imagination: On the History of Racism, Nationalism and Social Movements*. Berkeley: University of California Press, 1997.

HIGGINBOTHAM, F. Michael. *Race law: Cases, commentary and questions*. Durham: Carolina Academic Press, 2001.

KAMÍN, Tomáš; MACHALOVÁ, Tatiana. *Kritika rasy a rasismu*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003.

KING, Martin Luther. Mám sen. In: HRUBEC, Marek a kol. *Martin Luther King proti nespravedlnosti*. Praha: Filosofia, 2010.

LEMIRE, Elise. *Miscegenation: Making Race in America*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2009.

LOPEZ, Ian Haney. *White by Law: The Legal Construction of Race*. New York: NYU Press, 1996.

Miscegenation: The Theory of the Blending of the Races, Applied on the American White Man and Negro. New York: H. Dexter, Hamilton & Co., 1864.

NOVKOV, Julie. *Racial Union: Law, Intimacy, and the White State in Alabama, 1865-1954*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2008.

PETRŮV, Helena. Kdo jsou menšiny? K některým odlišnostem v pojetí menšin z hlediska komparativního. In: GERLOCH, Aleš; TOMÁŠEK, Michal et al. *Nové jevy v právu – teoretické a ústavní impulzy rozvoje práva*. Praha: Karolinum, 2010.

SOLLORS, Werner. Introduction. In: *Interracialism: Black-White Intermarriage in American History, Literature, and Law*. New York: Oxford University Press, 2000.

TINDALL, George B.; SHI, David E. *Dějiny států: USA*. Praha: Lidové noviny, 1994.

WALLENSTEIN, Peter. *Tell the Court I Love My Wife : Race, Marriage, and Law-an American History*. Gordonsville: Palgrave MacMillan, 2004.

WASHINGTON, Booker T. *Up from Slavery*. New York: Dover Publications, 1995.

WHARTON, Vernon Lane. *The Negro in Mississippi 1865-1890*. Westport: Greenwood Press, 1984.

WOODWARD, C. Vann. *The Strange Career of Jim Crow*. New York: Oxford University Press, 1966.

Periodické zdroje

MACK, Kenneth W. Law, Society, Identity, and the Making of the Jim Crow South: Travel and Segregation on Tennessee Railroads 1875-1905. *Law and Social Inquiry*. Apr. 1999. Vol. 24, No. 2.

MIDDLETON, Richard T. The Historical Legal Construction of Black Racial Identity of Mixed Black-White Race Individuals: The Role of State Legislatures. *Jackson State University Researcher*. Summer 2007, Vol. 21, No. 2

The Negro Defined. *The Yale Law Journal*, Jan. 1911, Vol. 20, No. 3

WALLENSTEIN, Peter. Reconstruction, Segregation, and Miscegenation: Interracial Marriage and the Law in the Lower South, 1865-1900. *American Nineteenth Century History*, Mar. 2005, Vol. 6, No. 1

Soudní rozhodnutí

LOVING v. VIRGINIA, 388 U.S. 1 (1967), dostupné In: In: HIGGINBOTHAM, F. Michael. *Race law: Cases, commentary and questions*. Durham: Carolina Academic Press, 2001. nebo online <http://caselaw.lp.findlaw.com/scripts/getcase.pl?court=us&vol=388&invol=1> (cit. 29. 3. 2012)

MAYNARD v. HILL, 125 U.S. 190 (1888), dostupné online

<http://caselaw.lp.findlaw.com/cgi-bin/getcase.pl?court=us&vol=125&invol=190> (cit. 24. 3. 2012)

PACE v. STATE, 106 U.S. 583 (1883), dostupné online

<http://caselaw.lp.findlaw.com/cgi-bin/getcase.pl?court=us&vol=106&invol=583> (cit. 23. 3. 2012)

Internetové zdroje

http://oll.libertyfund.org/?option=com_staticxt&staticfile=show.php%3Ftitle=2282&chapter=216253&layout=html&Itemid=27

http://www2.vcdh.virginia.edu/encounter/projects/monacans/Contemporary_Monacans/racial.html